

Het Gouden Hoefijzer

**- vijftien verhaaltjes voor het slapen gaan
over vier kabouters en een heks -**

**geschreven door Bert van Kooten
met illustraties van James en Elise Officer**

Voorwoord

Ruim 35 jaar geleden ben ik begonnen met het vertellen van kabouterverhalen. 's Avonds voor zij gingen slapen zat ik aan het bed van mijn kinderen. Ik begon dan aan een verhaal zonder te weten waar het zou eindigen. Want mijn kinderen speelden een rol in het verhaal, doordat ze soms iets terugzegden, een suggestie deden of anderszins reageerden (ze bleken het te spannend te vinden of juist niet). Een van mijn drie kinderen was onze verstandelijk gehandicapte oudste. Voor hem was herkenbaarheid heel belangrijk. Niet steeds iets heel nieuws, maar liefst eenvoudige verhaaltjes met steeds dezelfde hoofdpersonen.

Die hoofdpersonen waren de kabouters. En de heks natuurlijk.

De kabouters hadden namen die mijn kinderen en ik kenden uit de destijds bekende kinderboeken en televisieprogramma's waarin kabouters figureerden. Kabouter Wipneus en kabouter Pim kenden we uit de gelijknamige boekenreeks. Kabouter Spillebeen werd bezongen in het liedje over de rode paddenstoel. En kabouter Kandelaar was een van de hoofdrolspelers in een programma van de kindertelevisie. Ook de vuurtjes stokende kabouter die in sommige verhalen voorkwam, had een bekende naam, Stokebrand. Hij was genoemd in een gedichtje van Annie M.G. Schmidt (*).

In de loop der jaren werd het verhalenrepertoire vrij uitgebreid en de avonturen van de kabouters klonken niet alleen 's avonds voor het slapen gaan. Een stil moment overdag en een wandeling in het bos gaven meermaals ook ruimte voor een ter plekke passend verhaal.

Kinderen worden groter en gaan zelf lezen en zelf fantaseren en hun behoefte aan een verhaaltje voor het slapen wordt minder. En zo hoort het ook. Alleen onze oudste, permanent op kleuterniveau, bleef een grage hoorder. Maar toen hij in 2004 uit huis ging, kwam ook voor hem het moment van afscheid van de kabouterwereld.

Vijftien jaar later beleefden de kabouters een glorieuze comeback. Onze kleinkinderen waren van de leeftijd dat ze graag verhalen hoorden. Mijn dochter en schoonzoon hadden al de goede en niet genoeg te prijzen gewoonte om elke avond hun kinderen een verhaal voor te lezen. Wanneer opa in huis was mocht hij dat doen. Opa was er niet zo heel vaak. De kleinkinderen woonden namelijk in Nieuw Zeeland. Daarbij: die enkele keren dat opa er wèl was, ging hij niet voorlezen maar wilde hij eigenwijs zelf iets vertellen. En daar waren de kabouters weer. Dezelfde kabouters van lang geleden. Maar nu in een Engelse versie. De kleinkinderen kenden wel een paar Nederlandse woorden maar een heel verhaal in een hen niet vertrouwde taal... opa moest maar zijn best doen. In het Engels dus. Maar van meet af aan bleven de namen van de hoofdpersonen dezelfde als die waarmee hun moeder vertrouwd was. En ook: de hoofdpersonen waren

‘kabouters’. Dit Nederlandse woord klonk gepaster, vertrouwder en vriendelijker dan het rare Engelse woord ‘gnomes’.

Toen de kleinkinderen wat ouder werden en zelf ook leerden lezen, stelden zij aan opa de vraag die hun moeder dertig jaar geleden ook al eens gesteld had: ‘Zou je de verhalen over de kabouters voor ons willen opschrijven?’ Opa aarzelde. Hij wist de verhalen niet meer precies, herinnerde zich wel een aantal fragmenten maar wat hij in de loop der jaren allemaal bij elkaar verzonnen had, hoe moest hij dat zien terug te vinden in zijn ouder wordend geheugen? Bijvoorbeeld dat verhaal over die schat die de kabouters gevonden hadden. Wat was die schat ook al weer? Opa wist het niet meer. Kleindochter wist het nog wel. Ok, vooruit dan maar. Aan de slag ermee. Wat spreken we af? Opa schrijft een aantal verhalen op, kleinzoon James maakt er tekeningen bij en kleindochter Elise zal die tekeningen inkleuren. En dan hebben we een boek.

Zoals gezegd, zo hebben we gedaan. En hier heb je het resultaat. De makers hebben plezier gehad in het maken. En ze hopen dat de lezers plezier hebben in het lezen....

Bert van Kooten

Woerden, 5 december 2025

James Officer

Elise Officer

Hamilton, Nieuw Zeeland, 14 oktober 2025

(*) In een publicatie kun je natuurlijk niet zomaar namen gebruiken die bekend zijn uit andere publicaties. Daarom hebben de kabouters in dit boek andere namen dan ze hadden toen de verhalen verteld werden.

1. Een soort reddingsbrigade

‘Er klopt niets van wat je zegt, Bobbe’, zei kabouter Tim. ‘Je hebt het helemaal mis.’

Kabouter Bobbe keek een beetje beteuterd. Hij vond het niet leuk wat zijn vriend Tim zei. Maar hij wist ook wel dat Tim meestal slimmer was dan hij. Toch had hij echt gedacht dat het vrijdag was en dat de juffrouw gezegd had dat ze deze ochtend om negen uur bij de houten brug moesten zijn en dat ze dan met z’n allen naar het sportveld zouden gaan.

‘De sportdag is pas volgende week vrijdag’, zei Tim, ‘vandaag is het zaterdag. We hebben vrij. En weet je het niet meer? We hebben afgesproken dat we naar het bos zouden gaan. We moeten takjes verzamelen om rond de tuin te zetten, zodat de egels straks niet de nieuwe plantjes opeten.’

‘O ja’, zei kabouter Bobbe, ‘zo was het. Maar we wachten wel eerst op Diederik en Turfie, hè? Dan gaan we met z’n vieren.’

‘Dat is goed, Bobbe’, zei Tim.

Bobbe, Tim, Diederik en Turfie, ze waren al heel lang dikke vrienden. Ze woonden in hetzelfde straatje in het kabouterdorp. Toen ze een jaar of drie waren speelden ze al samen buiten. Want kabouters spelen graag buiten.

Nu zaten ze op school. Natuurlijk, want domme kabouters daar heeft niemand wat aan. Op de kabouterschool zaten ze in dezelfde klas. Ze waren eigenlijk altijd samen. En als ze vrij hadden - en de kabouterkinderen hadden best vaak vrij - gingen ze er steeds met z’n vieren op uit. Zo hadden ze met elkaar al heel wat avonturen beleefd.

Dat ze altijd als goede vrienden met zijn vieren waren betekende niet dat ze allemaal hetzelfde waren. Bobbe bijvoorbeeld was de grootste van de vier. In het dorp vonden sommigen hem een beetje dik. Zelf vond Bobbe dat hij eerder stevig was. Tim was niet zo stevig. Maar hij was wel heel slim. Hij wist veel en kon goed en snel denken. Diederik was ook niet zo ‘stevig’, maar hij was wel sterk. En hij was altijd in voor avontuur want bang was hij niet. Soms was hij zelfs een beetje roekeloos. Heel anders dan Turfie, de kleinste van het stel. Turfie heette eigenlijk Jos maar omdat Jos zo klein was, noemde iedereen hem Turfie. Turfie was meestal juist wèl een beetje bang. Maar hij was ook heel trouw. Als zijn vrienden op avontuur gingen, ging hij altijd mee. Ook als hij het zelf gevaarlijk vond.

Vandaag was er geen gevaar, had Turfie gedacht. Vandaag gingen ze naar het bos. Takjes rapen. Dat vond hij leuk. Gewoon leuk.

Langs de bospaden lagen overal wel grote en kleine takken. Het was de bedoeling dat de kabouters kleine takken zouden verzamelen. Maar wel kleine takken die recht waren en stevig. Takken die je gemakkelijk rechtop in de grond zou kunnen

duwen en die dat niet meteen zouden breken. Niet alle takjes waren geschikt. De vrienden zochten de beste en stevigste uit en als ze er een stel verzameld hadden, bonden ze die bij elkaar tot een bundeltje. Dat bundeltje lieten ze liggen langs het pad en dan gingen ze weer verder het bos in.

Diederik die een stuk van het pad vandaan een paar mooie takjes had zien liggen, kroop op handen en voeten door het struikgewas om ze te kunnen oprapen. 'Au, ik prik me ergens aan', zei hij. Deze keer waren het geen brandnetels. Toen Diederik keek waaraan hij zich geprikt had, zag hij een egeltje. Een jong egeltje. Hij had verwacht dat het egeltje snel weg zou lopen maar het bleef doodstil zitten. Diederik kroop nog wat dichterbij.

'Er zit hier een egeltje', riep hij naar z'n vrienden, 'maar het lijkt wel of hij ergens aan vast zit.'

'Laat maar zitten dan', riep Bobbe terug, 'dan kan hij in elk geval onze tuin niet omwroeten.'

'Nee Bobbe, dat is niet aardig', zei Turfie, 'we moeten dat beestje helpen.'

'Maar ik ga hem zo niet optillen', zei Diederik, 'hij heeft allemaal stekels.'

Tim raapte een paar grote esdoornbladeren op en kroop door het struikgewas naar Diederik. Hij legde de bladeren over het egeltje en kon toen het beestje voorzichtig optillen. Toen zag Diederik dat het egeltje met een van zijn pootjes vastgeraakt was aan een stekelige takkensliert van een braamstruik. 'Voorzichtig hoor', zei Tim. 'Tuurlijk', zei Diederik. Zachtjes peuterde hij de sliert los van het pootje van het egeltje. Daarna zette Tim het beestje weer op de grond en haalde de bladeren van zijn stekeltjes af. 'Ga maar gauw weer naar je moeder', zei Diederik, toen het egeltje door het struikgewas het bos in schuifelde.

'Goed gedaan, Diederik', zei Tim, toen ze terug kropen naar het bospad.

Ze gingen verder met takjes verzamelen en langs het bospad waren ze al snel bij de open plek waar ze wel eens vaker kwamen. Langs de rand van de open plek lagen vaak veel takken. Deze keer lag daar ook een klein vogeltje op de grond. Turfie zag hem het eerst. 'Kijk, een vogelbaby', zei hij, 'die is vast uit z'n nestje gevallen. Hij ligt zo zielig te piepen. Die moet terug hoor. Terug in zijn nest.'

Terug in het nest? Makkelijk gezegd. Erg hoog was het nest niet. Je kon het zo zien. Daar in de takken van de boom. Maar hoe kwam je daar?

'Kun jij niet in de boom klimmen, Diederik? Jij durft dat wel'.

'Ja, ik durf het wel, maar ik denk niet dat het lukt. De takken zitten veel te dicht op elkaar. Daar is geen doorkomen aan.'

Tim had een idee: 'We moeten een wip maken.'

'Een wip?'

'Ja, dat is niet zo moeilijk.'

Op de grond onder het nest lag een grote boomstam. Tim vond een stevige dikke tak, sleepte die naar de boomstam en legde hem er dwars over heen.

'Turfie, jij bent de kleinste en de lichtste. Ga jij daar staan aan die kant van de tak. En Bobbe, jij bent de grootste en de zwaarste. Klim jij nou op die boomstronk daar en dan spring je zo hard je kunt op deze kant van de tak.'

'En dan?' Turfie schrok. Hij zag ineens voor zich wat Tim bedoelde.

'Als het goed is, vlieg jij dan de lucht in en als je boven bent zet je gauw het vogeltje terug in zijn nest.'

'Doe het zelf', zei Turfie.

'Nee, jij bent de lichtste, jij komt het hoogste.'

'Ja, maar dan val ik.'

O ja, bedacht Tim, dat is waar. 'Wat kunnen we daar aan doen?'

Diederik zei: 'We maken hier een mooie hoop van mos en gras en bladeren. Dan valt ie zacht, als ie naar beneden komt.'

'Goed idee, Diederik'.

'Nee, ik wil niet', riep Turfie.

'Maar dat vogeltje dan? Doe het dan voor dat arme beestje.'

Turfie zuchtte. 'Goed dan. Ik doe het voor dit arme beestje.'

Toen ging hij op het ene eind van de grote tak staan. Met het vogeltje in z'n hand. Hij tilde het beestje alvast omhoog, zodat hij het meteen in zijn nestje kon terugzetten.

Bobbe stond op de boomstronk. Hij haalde diep adem, sprong zo hoog mogelijk op om zo hard en zwaar mogelijk op het uiteinde van de tak neer te komen. Het was een flinke klap. Het andere eind van de tak knalde omhoog. Turfie slaakte een gil en schoot de lucht in. De bedoeling was dat hij bijna recht omhoog zou gaan en daarna naast de tak op het zachte gras zou vallen. Maar hij schoot schuin omhoog. Gelukkig kwam hij net dicht genoeg in de buurt van het nestje om het kleine vogeltje er snel in te kunnen zetten. Maar hij was wel uit de koers geraakt. 'Help', riep hij nog. Maar er was niks te helpen. En hij zou helemaal naast de zachte hoop op de harde grond terecht gekomen zijn, als hij niet met zijn capuchon was blijven haken aan een tak van de boom.

Daar hing Turfie. Bijna anderhalve meter boven de grond.

'Help', riep hij nog een keer, 'help me nou toch!' Diederik liep op hem af en probeerde door te springen Turfie bij zijn voet te pakken. Dat lukte niet.

'Tim, jij moet het doen', zei hij toen. 'Bobbe, kom hier. Pak me bij mijn schouders.' Bobbe pakte de stevige schouders van Diederik. Diederik hield zich vast aan de brede schouders van Bobbe. 'Klim er boven op, Tim', zei Diederik.

'Waarop?'

'Op ons natuurlijk! Ga op onze schouders staan.'

Tim klom en Tim stond. Een beetje wiebelig maar toch. En hij kon er net bij: hij kon Turfie bij zijn broekspijpen pakken en begon aan hem te trekken. En nog een keer. Een nog een keer. En opeens schoot de capuchon van Turfie z'n jasje los. Hij kukelde naar beneden. Viel half over Tim heen. Die kon ook niet meer overeind blijven, rolde tussen de hoofden van Diederik en Bobbe door op de grond. Die kregen toen Turfie op hun kop en de hele toren stortte in. Daar lagen ze, alle vier, dwars over elkaar op één grote hoop. Tim was de eerste die overeind krabbelde. Hij zei tegen Diederik: 'Als je nog eens wat weet! Potjandorie, ik krijg vast een grote buil op m'n kop.'

'Anders ik wel', zei Bobbe. 'mijn arm is geschaafd en m'n knie doet zeer.'

'Maar jij bent wel boven op mij gevallen', mopperde Diederik, 'ik had m'n rug wel kunnen breken.'

Turfie zei niks. Hij was alleen maar erg geschrokken. Hij keek omhoog naar het vogelnest. 'Maar het is wel gelukt', zuchtte hij. 'Het lieve vogeltje is weer thuis.' En zo was het.

'Gaan we nog verder met takken zoeken?', vroeg Bobbe.

'Nog even rond de open plek hier', vond Tim, 'hier liggen best veel takken.'

'En hier ligt ook een klein konijntje', zei Diederik die al een eindje verder gelopen was.